

11. MUTVĀRDU VĒSTURE BIBLIOTĒKU DARBĀ: IETEICAMO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

Nozīmīga ikvienas publiskās bibliotēkas novadpētniecības krājuma daļa ir mutvārdu vēstures avotu kolekcija.

Mutvārdu vēsture ir neformālās vēstures liecības (atšķirībā no oficiālajiem vēstures dokumentiem): gan stāstītās, gan rakstītās atmiņas, dzīvesstāsti, autobiogrāfijas, dienasgrāmatas, vēstules, personīgās pieredzes vēstījumi, dzimtas vēstures, ciltskoku apraksti, intervijas.

“Personīgo atmiņu avoti izceļ sava laika jutīgās problēmas, pievērš uzmanību noklusētiem vai sagrozītiem vēstures faktiem, dod vārdu atklātību nerasniegušām balsīm, seko aktuāliem procesiem un sabiedrībā valdošām tendencēm.” (10.)

Mutvārdu vēstures liecību vākšana pēdējos gados izvirzījies par vienu no Latvijas bibliotēku novadpētniecības darba prioritātēm. Daudzviet aizsākta novadnieku dzīvesstāstu vākšana, intervijas ar iedzīvotājiem, atmiņu apkopošana par novada vēsturi. Pievērsties šim laikietilpīgajam darba virzienam rosinājusi atskārsmē, ka jāsteidz apzināt un saglabāt nezināmi, maz zināmi vai aizmirsti notikumi un fakti par savas kopienas vēsturi, kamēr laiks vēl nav neatgriezeniski izdzēsis atmiņas.

Bibliotēku uzdevums – vākt, dokumentēt, apstrādāt, glabāt un ieviest aprītē (piemēram, veidot izstādes, sagatavot publicēšanai) sava novada mutvārdu vēstures liecības.

Sagatavotais ieteicamo informācijas resursu saraksts paredzēts mutvārdu vēstures metodoloģisko principu apgūšanai, kā arī izpratnes veidošanai par mutvārdu vēstures avotu nozīmi, specifiku un izmantošanas iespējām.

1. **Apmācība mutvārdu vēstures un dzīvesstāstu intervēšanā.** (2019). Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2019-2022. Pieejams: <https://mutvarduvesture.lv/courses/vadlinijas-intervetajiem/>
2. **Atmiņas, memoāri, dienasgrāmatas un vēstules kā vēstures avoti.** (2017). No: Gavriļins, A. *Vēstures avotu pētniecība*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 88.-93. lpp.
3. **Bela-Krūmiņa, Baiba.** (2004). *Dzīvesstāsti kā sociāli vēstījumi: promocijas darbs [tiešsaiste]*. Rīga: LU Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļa, Filozofijas un socioloģijas institūts. 188 lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/441>
4. **Brooklyn Public Library.** *Our Streets, Our Stories: [a Brooklyn neighborhood Oral history project housed in the Brooklyn Public Library]*: tiešsaistes resurss. Pieejams: <https://www.bklynlibrary.org/osos>
5. **Chancellor, Renate, Lee, Shari.** (2016). *Storytelling, Oral History, and Building the Library Community. Storytelling, Self, Society*, Vol. 12, No. 1, pp. 39-54. Pilnteksts pieejams: *JSTOR*.
6. **Conrad, Suzanna K.** (2013). *Documenting local history: a case study in digital storytelling. Library Review*, Vol. 62, No. 8-9, pp. 459-471. Pilnteksts pieejams: *Emerald Insight*.
7. **Davidson, Andrew, Reid Peter H.** (2022). *Digital storytelling and participatory local heritage through the creation of an online moving image archive: a case-study of Fraserburgh on Film. Journal of Documentation*, Vol. 78, No. 2, pp. 389-415. Pilnteksts pieejams: *Emerald Insight*.
8. **Hansen, Debra Gold.** (2010). *Oral history in libraries and archives*. No: *Encyclopedia of library and information sciences*. Boca Raton: CRC Press, Vol.5, pp. 4045-4055.

9. **Institute of Museum and Library Services.** Oral History in the Digital Age: tiešsaistes resurss. Pieejams: <http://ohda.matrix.msu.edu/>

10. **MacKay, Nancy.** (2016). *Curating Oral Histories: from interview to archive.* London: Routledge, 227 p.

11. **McKether, Willie L., Jeter, Melissa.** (2011). Doing More With Less: how a library expanded its oral history collection. *Behavioral & Social Sciences Librarian.* Vol. 30, Issue 3, pp. 142-153. Pilnteksts pieejams: *Taylor & Francis Journals.*

12. **Nelson, Cyns.** (2018). *Oral History in Your Library: create shelf space for community voice.* Santa Barbara: Libraries Unlimited, an imprint of ABC-CLIO, LLC, xv, 116, [1] p.

13. Oral History Association. (2012). *Web Guides to Doing Oral History.* Pieejams: <https://www.oralhistory.org/web-guides-to-doing-oral-history/>

14. **Ritchie, Donald A.** (Ed.) (2011). *The Oxford handbook of oral history.* Oxford University Press, 2011. xvii, 542 p.

15. **Ritchie, Donald A.** (2003). *Doing oral history: a practical guide.* Oxford: Oxford University Press, 318 p.

16. **Sallinene Inta.** (2009). Mutvārdu vēstures avotu krājums. Intervēšanas metodika. Mutvārdu liecību ieskaņojuma pierakstes metodika. No: *Rīgas Centrālās bibliotēkas Gadagrāmata 2009.* Rīga: Rīgas Centrālā bibliotēka, 98.-101. lpp.

17. **Sveicināti mutvārdu vēstures pētniecības centrā!** (2019). Nacionālās mutvārdu vēstures projekts. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=SbfxtL9D45o>

18. **Šenberga, Ruta.** (2006). Mutvārdu vēsture kā novadpētniecības informācijas avots un tautas bibliotēku krājumu sastāvdaļa. No: *Bibliotēkzinātne: Bibliotēka un sabiedrība.* Rīga: Latvijas Universitāte, 200.-212. lpp.

19. **Šenberga, Ruta.** (2005). Mutvārdu vēstures avotu izmantošana. No: *Rīgas Centrālās Bibliotēkas Gadagrāmata, 2004.* Rīga: Rīgas Centrālā bibliotēka, 115.-124. lpp.

20. **Šenberga, Ruta.** (2006). Mutvārdu vēstures avotu vākšanas metodika publiskajās bibliotēkās. No: *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2005.* Rīga: Rīgas Centrālā bibliotēka, 47.-56. lpp.

21. **Šenberga, Ruta.** (2007). Mutvārdu liecību ieskaņojumu pierakstes metodika. No: *Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata, 2006.* Rīga: Rīgas Centrālā bibliotēka, 83.-94. lpp.

22. **Tell it:** oral history for the twenty-first century. (2016). No: Clark, Rhonda L., Miller, Nicole Wedemeyer. *Fostering family history services: a guide for librarians, archivists, and volunteers.* Santa Barbara: Libraries Unlimited, pp. 61.-78.

23. **The American Folklife center.** Oral History Interviews: tiešsaistes resurss. Pieejams: <https://www.loc.gov/folklife/familyfolklife/oralhistory.html>

24. **The Oral History Society.** Advice: tiešsaistes resurss. Pieejams: <https://www.ohs.org.uk/for-beginners/>

25. **Tisenkopfs, Tālis.** (1993). Dzīve un teksts: biogrāfiskā pieeja sociālajās zinātnēs. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis,* Nr. 5, 1.-8. lpp. Pieejams arī Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas

kolekcijā

“Periodika.lv”:

<https://periodika.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pa|issue:654759|article:DIVL15|query:DZ%C4%AAVE%20UN%20TEKSTS%20Tisenkopfs%20un%20>

26. **Turner, Kristopher.** (2017). Creating history: a case study in making oral histories more accessible in the digital age. *Digital Library Perspectives*, Vol. 33, No. 1, pp. 48-62. Pilnteksts pieejams: *Emerald Insight*.

27. **Zem egles izpīpēta metode: mutvārdu vēsture:** LU LFMI Latviešu folkloras krātuves audiovizuālais seminārs folkloristikas vēsturē. (2021). Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=OaBq2vj8Z3A>